

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ABU RAYHON BERUNIY NOMIDAGI URGANCH DAVLAT
UNIVERSITETIDA 15-16-SENTABR

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G‘OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK” MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI ILMIY VA ILMIY-TEXNIK
KONFERENSIYA MATERIALLARI

2-qism

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION, AND ECONOMY IN THE
FIELD OF CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL REPUBLICAN CONFERENCE

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ «ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ И
ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

URGANCH-2025

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurotov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A.Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R.Q. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusufov, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhammedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

QURILISH FANINI O‘QITISH JARAYONIGA ILG‘OR PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

X.F.Masharipova Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti

“Qurilish” kafedrası o`qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Kamoliddin Behzodning realistik san’ati va uning tarbiyaviy xususiyatlari asosida, yangi ped texnologiyalardan foydalanish.

Аннотация

В данной статье рассматривается развитие духовно-нравственного воспитания учащихся и использование новых педагогических технологий на основе реалистического искусства Камолитдина Бехзода и его воспитательных особенностей.

Abstract

This article discusses the development of students' spiritual and moral education and the use of new pedagogical technologies, based on the realistic art of Kamoliddin Behzod and its educational features.

Kalit so‘zlar

realistik san’at, ma’naviy-axloqiy tarbiya, estetik tarbiya, badiiy ta’lim, ijodiy faoliyat, idrok etish, estetik did.

Ключевые слова

реалистическое искусство, духовно-нравственное воспитание, эстетическое воспитание, художественное образование, творческая деятельность, восприятие, эстетический вкус.

Keywords

realistic art, spiritual and moral education, aesthetic education, artistic education, creative activity, perception, aesthetic taste.

Kirish

Qurilish yo`nalishi darslarida suhbatlar, qoida tariqasida, turli xil vizual materiallar (reproduksiyalar, maketlar, rasmlar va boshqalar) namoyishi bilan birga keladi. Talabalar tomonidan o`rganish uchun loyihalarni tanlash quyidagi tamoyillar bilan belgilanadi:

Asosiy qism

Ilmiylik tamoyili – tanlangan loyiha ilmiy asoslangan, nazariy bilimlarni mustahkamlash va rivojlantirishga xizmat qilishi zarur. **Talabani qiziqishi va qobiliyatiga moslik tamoyili** – loyiha talabani ichki motivatsiyasini uygʻotishi va u qiziqib ishlashi uchun mos boʻlishi kerak.

Mustaqillikni taʼminlash tamoyili – loyiha orqali talaba oʻzining mustaqil fikrlash, ijodkorlik va muammoni hal qilish koʻnikmalarini rivojlantiradi.

Resurslar mavjudligi tamoyili – tanlangan loyiha bajarilishi uchun zarur materiallar, texnologiyalar va sharoitlar mavjud boʻlishi lozim.

Natijadorlik tamoyili – loyiha yakunida aniq, oʻlchab boʻladigan va amaliy qiymatga ega natijalar olinishi kerak.

Hamkorlik tamoyili – loyiha jamoada ishlash, fikr almashish va birgalikda ijod qilish imkonini berishi kerak.

Har bir guruh uchun oʻquv maqsadlariga muvofiq, oʻqituvchiga darsda suhbat uchun **hamkorlik tamoyili** tanlash huquqi beriladi. Oʻzlashtirilgan badiiy bilim, koʻnikma va malakalar oʻquvchilarning badiiy madaniyat olamida, ijtimoiy-madaniy muhitda mustaqil harakatlanishiga yordam beradi.

Oʻqitishda koʻrinish prinsipini muvaffaqiyatli amalga oshirish oʻquvchilarning faol aqliy faoliyati bilan, ayniqsa fikrning konkret dan mavhumga yoki aksincha, mavhumdan konkretga «harakati» sodir boʻlganda mumkin boʻladi. Tasviriy sanʼat darslarida video materiallardan foydalanish, musiqa yozuvlarini kiritish kerak. Videolarni koʻrsatish usuli har xil. Bular fragmentlar, uzunroq tomoshalar, vositachi musiqa joʻrligidagi namoyishlar va boshqalar boʻlishi mumkin. Video tasvirlarning oʻquvchilarning badiiy ijodiyotini rivojlantirishga hissiy taʼsirini ortiqcha baholab boʻlmaydi. Oʻquvchilarning aqliy faolligini oshirish uchun mashgʻulotlarda mashq kartalari va topshiriq kartalaridan foydalanish mumkin. Badiiy-majoziy ifoda vositalarini ochishda taniqli rassomlar tomonidan yaratilgan bolalar kitoblari uchun illyustratsiyalar muhim rol oʻynaydi.

Qurilish yoʻnalishi darslarida jamoaviy va individual ish shakllarini uygʻunlashtirish ijodkorlikni rivojlantirishning muhim shartidir. Dars mavzusi va pedagogik vazifalarga qarab turli usullarda amalga oshirilishi mumkin. Masalan,

talabalar guruhlarga bo‘lingan, ular o‘rtasida o‘zlarining jamoaviy kompozitsiyalarini yaratish uchun tanlov tashkil qilishadi. Bunday holda, bolalar navbat bilan rasmning u yoki bu qismini bajaradilar. Shuningdek, talabalarning individual ishlarini birlashtirgan kompozitsiyani bajarish mumkin.

Estetik tarbiya tizimini tashkil etish muayyan tamoyillarga asoslanadi. Ular orasida inklyuzivlik tamoyili yoshlarni estetik tarbiya, badiiy tarbiya, badiiy ijod tizimiga ommaviy jalb etish, tarbiyada madaniy-gumanitar omil salmog‘ini oshirishni nazarda tutadi. Estetik tarbiyaning kompleksligi yangi avlodning estetik ideal va estetik qarashlar asosidagi estetik kamolot yo‘lini yo‘naltiradi. Har tomonlama barkamollik tamoyili barkamol iqtidorli shaxslarning elita guruhini shakllantirishga emas, balki butun yoshlarning ma’naviy-estetik qadriyatlar olamiga qo‘shilish maqsadiga xizmat qiladi, badiiy tarbiya bilan shug‘ullanuvchi har bir shaxsni tayyorlashga yordam beradi [1].

O‘qituvchi uchun esa eng qiyin vazifa - bu pedagogik mahoratidan to‘g‘ri foydalanish bo‘yicha o‘z mahorat va ko‘nikmalarini rivojlantirish, shu bilan birga har bir shaxsning rivojlanishiga yordam berishdir. Yoshlarda bu rivojlanish san’atni idrok etish jarayonida, mustaqil ijodiy faoliyatda sodir bo‘ladi. San’atni idrok etish, u bilan muloqot qilish badiiy faoliyatning eng qulay shaklidir. Ehtiyotkorlik bilan qaraydigan bo‘lsak, Kamoliddin Behzod asarlari boshqa musavvirlarga ham chuqur ta’sir ko‘rsatib, nafaqat badiiy yangilik nuqtai nazaridan muhim, balki Eron rangtasviri taraqqiyotiga ta’siri jihatidan ham yuksak hurmatga sazovor bo‘lganini ko‘ramiz. Boshqacha aytganda, uning rasmidagi yig‘inlar va pardalar Eron rassomligi olamida yangilik paydo bo‘lgan jurnaldir. Yana shuni aytish mumkinki, Behzod boshqa ijodkorlar uchun yangi ufqlar ochgan va Xoja Sheroz ta’biri bilan aytganda, yangi reja yaratgan [2].

Zamonaviy jamiyatimiz uchun, bugungi oila, maktablar, universitetlar uchun bu muammo alohida ahamiyatga ega. Zero, mavjudlikka rivojlangan estetik munosabat bizning bolaning, maktab o‘quvchisining, talabaning har tomonlama rivojlangan shaxsi haqidagi g‘oyamizdan ajralmasdir, uning san’at bilan aloqasi axloqiy va estetik rivojlanishga yordam beradi. Bularning barchasini tahlil qilsak,

amalda ax loqiy muammolarni hal qilish, yosh avlodda kimgadir taqlid qilish istagini uygʻotish, boshqalardan farqlash mumkin - xuddi atrofimizdagi odamlar haqida [3].

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Kamoliddin Behzod asarlaridan oʻqituchilar tarixiy aspektlarni, axtlari asosida pedagogik mahoratni oʻrganadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ashrafi M.M. Ot Bexzada do Riza-yi Abbasi. Razvitiye miniatyury nachalo veka. –Tashkent:SMI-ASIA, MISAI, 2011. – 176 s.
2. Badiiy taʼlimda innovation jarayonlar: rivojlanish strategiyasi, nazariyasi va amaliyoti./T.:Impress media. – 2021. -172 bet.
3. Belinskaya N. Miniatyura kak istochnik izucheniya izobrazitelnogo iskusstva XV-XVII vv. // Ocherki istorii i teorii kultury tadjikskogo naroda: Sb. statey. Dushanbe, 2001. - S. 91 — 110.

QURILISH VA ARXITEKTURA SOHALARIDA KADRLARNI TAYYORLASH MUAMMOLARIGA YECHIM VA TAKLIFLAR

Ashurova Maxfuza Ikrombayevna

*Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish” kafedrasi
oʻqituvchisi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada qurilish va arxitektura sohalarda kadrlarni tayyorlash va ularning salohiyatini oshirish haqida umumiy va qisqacha maʼlumot berilgan. Qurilish va arxitektura sohalarda kadrlarni tayyorlash, ularning bilim va koʻnikmalarini yangilash, zamonaviy texnologiyalarni oʻzlashtirish kabi masalalar mamlakatning taraqqiyotini taʼminlashda katta ahamiyatga ega. Qurilish va arxitektura sohalarda kadrlar tayyorlashning muammolariga yechimlar koʻrib chiqilgan.

Аннотация

В статье даны общие и краткие сведения о подготовке кадров для сферы строительства и архитектуры и повышении их квалификации. Вопросы подготовки кадров для сферы строительства и архитектуры, повышения их